

Reactie Ieder(in) op Internetconsultatie Experimenten onderwijs-zorg arrangementen

Over het algemeen is Ieder(in) positief over het experimenteerbesluit, omdat het ruimte gaat bieden aan een hele grote groep jongeren¹ die nu het onderwijs moeten ontberen en zich niet kunnen ontwikkelen. Daarmee wordt recht gedaan aan de verplichtingen uit het Kinderrechtenverdrag en het VN-Verdrag Handicap.

We hebben met zorg gekeken naar de vragen, overleg gehad met de achterban en een aantal opmerkingen bij de vragen geplaatst.

Vraag 1

Wat vindt u van het experimenteerbesluit? Wij vragen u specifiek te reageren door mogelijke onjuistheden te benoemen, aanvullingen te doen en praktische voorbeelden te geven.

Omschrijving doelgroep

Ieder(in) vindt het inkaderen van de doelgroep niet in lijn met het Kinderrechtenverdrag. Jongeren worden daardoor uitgesloten van deelname, terwijl zij wel een complexe ondersteuningsbehoefte kunnen hebben.

In het experimenteerbesluit wordt gesteld dat jongeren die niet leerbaar of ontwikkelbaar zouden zijn nooit kunnen deelnemen aan een onderwijszorgarrangement. Voor ons is niet duidelijk hoe en wie vaststelt dat zij niet leerbaar of ontwikkelbaar zouden zijn. In principe zijn in onze ogen alle jongeren ontwikkelbaar, maar komen zij noodgedwongen op een Kinderdagcentrum terecht, omdat onderwijs onvoldoende mogelijkheden biedt of te ver van huis is. Het gaat bijvoorbeeld ook om ontwikkelen van vaardigheden die helpen bij communiceren of het bieden van zorg gericht op het vrijmaken van energie die ingezet kan worden om te leren.

Een andere groep jongeren die in de opsomming van de doelgroep ontbrak, waren bijvoorbeeld de jongeren met zintuiglijke beperkingen.

Ook wordt in het experimenteerbesluit een leeftijdsbegrenzing gehanteerd voor jongeren tot en met 21. Het begrenzen in leeftijd heeft tot gevolg dat een groep jongeren wordt uitgesloten, die vanwege hun complexe beperkingen meer tijd nodig hebben om zich te ontwikkelen en hun leerdoelen te kunnen halen.

Ons advies is het criterium 'complexe ondersteuningsbehoefte' te hanteren voor de omschrijving van de doelgroep een geen leeftijdsgrens te hanteren.

Onderwijs op een andere locatie

We onderschrijven het uitgangspunt volledig dat het streven is om de jongeren, waar mogelijk, terug te geleiden naar het onderwijs. De individuele ondersteuningsbehoefte van de jongere is hierin leidend, zodat de inhoud, plaats en duur van het maatwerk bij haar of hem past. Ieder(in) is blij met deze verruiming dat onderwijs ook op andere locaties dan de school gegeven mag worden.

De essentie van teruggeleiden naar onderwijs is een wezenlijk verschil met teruggeleiden naar

¹ Wij sluiten in onze reactie aan bij het gehanteerde begrip 'jongere' uit het experimenteerbesluit. Met het begrip 'jongere' uit de Leerplichtwet 1969 worden tevens jonge kinderen bedoeld.

school. Dit laatste is nog te vaak de focus als er problemen zijn met deelnemen aan het onderwijs. We hebben opgemerkt dat deze zienswijze niet overal in de tekst consequent is doorgevoerd. In de nota van toelichting wordt op pagina 11, paragraaf 4.3 Maatwerk in onderwijszorgarrangementen gesproken over 3 vormen van zorgarrangementen waarbij vorm a en b zicht richt op terugkeer naar school. Dat is in tegenspraak met het beginsel jongeren terug te geleiden naar onderwijs.

Looptijd

Duur van vijf jaar voor de experimenteerperiode is erg lang. Kan er gezien de noodzaak om 15.000 jongeren weer te laten leren geen kortere experimenteerperiode worden vastgesteld?

Monitor en evaluatie

In het experiment zal worden onderzocht of het gebruikmaken van de afwijkingsmogelijkheden in de artikelen 2 en 3 doeltreffend en effectief is en leidt tot meer maatwerkmogelijkheden in het onderwijs.

Hoe wordt gemeten dat deze experimenten leiden tot meer maatwerkmogelijkheden? Het lijkt toch evident als er meer ruimte geboden wordt er ook meer maatwerk mogelijk is? En hoe meet men de effecten van meer maatwerkmogelijkheden? Hierin hebben de ouders en jongeren een belangrijke rol. Ons advies is vooraf (organisaties van) ouders (en jongeren) te vragen mee te denken over de inhoud van de evaluatie.

We zouden het een waardevolle toevoeging vinden wanneer er een visie wordt geformuleerd als vertrekpunt van de experimenten, zodat na afloop gekeken kan worden of de bedachte oplossingen uit de experimenten bijdragen aan deze visie. Visie en doelstelling hangen uiteraard samen.

Omschrijving doel

In artikel 2 (pagina 2) van het experimenteerbesluit wordt het doel omschreven. Ieder(in) is van mening dat deze beschrijving te beperkt is ten opzichte van de beschrijving die op pagina 8, paragraaf 3 Doelstelling gegeven wordt. Ons voorstel is deze integraal over te nemen bij artikel 2. "Het doel van het experiment is te onderzoeken of door afwijking van specifieke onderdelen van de onderwijswetgeving kan worden bereikt dat er een passender aanbod komt voor jongeren met een complexe ondersteuningsbehoefte met als resultaat een volledig onderwijszorgcontinuüm, waarbinnen zij onderwijs en zorg krijgen die aansluiten op hun behoeften, op een plek waar zij zich veilig voelen en zij zich kunnen ontwikkelen."

Vraag 2

Zijn de vier afwijkingsmogelijkheden die worden gecreëerd in het experimenteerbesluit voor u voldoende om de beoogde doelgroep meer maatwerk te kunnen bieden?

Financiën

Een samenwerkingsverband kan ten hoogste twee en een half procent van de bekostiging aanwenden voor de financiering van kosten in een onderwijszorgarrangement die direct of indirect nodig zijn voor de uitvoering van het onderwijs of de bevordering van deelname aan het onderwijs voor leerlingen met een complexe ondersteuningsbehoefte.

Ieder(in) vraagt zich af of dit realistisch is. Samenwerkingsverbanden die financieel niet sterk zijn (denk aan krimpregio's en verevening), worden daarmee uitgesloten van deelname. De actuele

financiële situatie van het samenwerkingsverband mag geen belemmering vormen voor het indienen van een experiment.

Vraag 3

Is de route die wordt gekozen voor vrijgestelde jongeren werkbaar?

Leerplichtonthefing en inschrijving op een school

In het experimentbesluit is niet duidelijk aangegeven wat de wettelijke verplichting van ouders is ten aanzien van de leerplicht. De noodzakelijke voorwaarde om deel te kunnen nemen aan een onderwijszorgarrangement is inschrijven op een school. Het moet glashelder zijn dat ouders beschermd worden tegen gevolgen van handhaving van de leerplicht gedurende de experimenteerfase. Als blijkt dat na succesvol doorlopen van het onderwijszorgarrangement de jongere weer definitief kan terugkeren naar onderwijs, is ook dan het moment om te besluiten om de vrijstelling van de leerplicht op te heffen. Voorts moet er ook aandacht zijn voor het gevolgvrij tussentijds afbreken van de deelname van de jongere aan het onderwijszorgarrangement.

Ons voorstel is het vraagstuk hoe om te gaan met het al of niet opheffen van leerplichtonthefingen onderdeel te maken van het experiment. En ook te onderzoeken wat de implicaties zijn als artikel 5, onder a van de leerplicht wordt geschrapt uit de wet.

Nazorg regelen

Het recht op onderwijs is alleen in het onderwijszorgarrangement gegarandeerd door inschrijving op een school. Dat heeft tot gevolg dat na het einde van het experiment de jongere weer zonder onderwijs zit en de vrijstelling van kracht is. Wanneer het experiment beëindigd wordt, moet er goede nazorg zijn voor de jongeren na afloop van het experiment. Zij verdienen bescherming. Bijvoorbeeld ook in die situaties waarin de minister moet ingrijpen, omdat een school tijdens de looptijd van het experiment de beoordeling 'onvoldoende of zeer zwak' heeft gekregen van de Inspectie van het Onderwijs er daardoor gestopt moet worden met het experiment. Of wanneer blijkt dat het onderwijsprogramma voor de jongere te zwaar is. De positie van jongeren is onvoldoende uitgewerkt ten opzichte van de positie van scholen.

Vraag 4

Wij vragen uw aandacht voor de voorwaarden voor deelname voor de initiatieven. Hoe kijkt u aan tegen de uitvoerbaarheid?

Positie van ouders en jongeren

In het experimenteerbesluit staat dat de onderwijszorgarrangementen worden vormgegeven door samenspel en betrokkenheid van diverse partijen vanuit het onderwijs en de zorg. Ook bij de beschrijving van het projectplan bedoeld in artikel 6 van het experimenteerbesluit staat een opsomming van criteria en betrokken partijen.

Ieder(in) vindt dat (organisaties van) ouders en jongeren partij moeten zijn bij het vormgeven van de onderwijszorgarrangementen en dat wordt niet benoemd. Binnen het Programma Mét andere ogen wordt hard gewerkt aan inclusief samenwerken, waarbij ouders gelijkwaardig partner zijn bij visie- en beleidsontwikkeling. Het is te mager om ouders (en jongeren) alleen een rol te geven bij op overstemminggericht overleg over het ontwikkelingsperspectief en de evaluatie daarvan. Ook aan de voorkant bij de ontwerpfase hebben (organisaties van) ouders en jongeren een rol volgens het VN-Verdrag Handicap artikel 4 'Niets over ons, zonder ons'.

Ons voorstel is artikel 6, Projectplan uit te breiden met sub e, 6; uitwerking van de wijze waarop (organisaties van) ouders en jongeren hebben meegedacht over de inrichting van het onderwijszorg arrangement.

Randvoorwaarden

De kans bestaat dat het inrichten van experimenten door partijen gezien wordt als een extra belasting. Er is een tekort aan leraren en pedagogisch medewerkers, tekorten in de zorg en in budgetten. We willen benadrukken dat de experimenten juist kunnen bijdragen aan het slimmer samenwerken en verbinden, waardoor er ruimte ontstaat. We hopen dat in de communicatie naar de potentiële indieners van de experiment gewezen wordt op deze kansen.

Tot slot

Ieder(in) steunt de inhoud van reacties van Ouders & Onderwijs, Balans en Per Saldo. Tevens steunt Ieder(in) de inhoud van de reacties van MAO partners: de Jeugdzorgorganisaties, VNG en sectorraden onderwijs.